

Дело C-282/19

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване в Съда:

3 април 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Tribunale di Napoli (Първоинстанционен съд Неапол, Италия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

13 февруари 2019 г.

Ищци:

УТ и др.

Ответници:

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca

Ufficio Scolastico Regionale per la Campania

Встъпила страна:

Federazione GILDA-UNAMS

Страни по главното производство

Иск, предявен пред Tribunale di Napoli (III Sezione Lavoro) (Първоинстанционен съд Неапол; III отделение по трудови спорове), за преобразуване на срочните трудови договори на ищите, сключени между тях и Министерството на просветата, висшето образование и научните изследвания (Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca), в трудови договори за неопределено време, и при условията на евентуалност, за обезщетение на вреди.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Съвместимост на италианското законодателство за транспониране на Директива 1999/70/ЕО с клауза 5 от Рамковото споразумение, което се съдържа в посочената директива, както и с член 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз и с Директива 2000/78/ЕО, що се отнася до различното третиране на преподавателите по католическа религия в сравнение с останалите преподаватели.

Преюдициални въпроси

1) Представлява ли различното третиране само на преподавателите по католическа религия, като ищците, дискриминация, основана на религия, по смисъла на член 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз и на Директива 2000/78/ЕО или обстоятелството, че вече притежаваното от работника удостоверение за годност може да бъде оттеглено, представлява подходяща обосновка за това само преподавателите по католическа религия, като ищците, да се третират различно в сравнение с останалите преподаватели, като не се ползват от никоя от превантивните мерки, предвидени в клауза 5 от Рамковото споразумение относно срочната работа, сключено на 18 март 1999 г. и приложено към Директива 1999/70/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 година относно Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (СЕЕР)?

2) В случай че бъде установено наличието на пряка дискриминация по смисъла на член 2, параграф 2, буква а) от Директива 2000/78/ЕО, основана на религия (член 1), и по смисъла на Хартата на основните права на Европейския съюз, какви способности може да използва съдът, за да премахне последиците от тази дискриминация, като се има предвид, че всички преподаватели, освен преподавателите по католическа религия, се ползват от специалния план за назначаване по Закон № 107/15, заемайки щатна длъжност с договор за неопределено време и следователно трябва ли съдът да постанови възникването на трудово правоотношение за неопределено време с администрацията ответник?

3) Трябва ли клауза 5 от Рамковото споразумение, приложено към Директива 1999/70/ЕО, да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата, по силата на която общите правни разпоредби, които уреждат трудовите правоотношения и имат за цел да санкционират злоупотребата с последователни срочни договори посредством автоматичното преобразуване на срочния договор в договор за неопределено време, когато трудовото правоотношение надхвърли определена продължителност, не са приложими в училищния сектор, и по-специално за преподавателите по католическа религия, като по този начин

позволява използването на последователни срочни трудови договори за неопределен период от време? По-конкретно може ли изискването за съгласуване със съответния епископ да представлява обективна причина по смисъла на клауза 5, точка 1, буква а) от Рамковото споразумение или, напротив, то трябва да се счита за забранена дискриминация по смисъла на член 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз?

4) В случай на утвърдителен отговор на третия въпрос, позволяват ли член 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз, клауза 4 от Рамковото споразумение, приложено към Директива 1999/70/ЕО, и/или член 1 от Директива 2000/78/ЕО да се оставят без приложение разпоредбите, които не позволяват автоматичното преобразуване на срочен трудов договор в трудов договор за неопределено време, когато трудовото правоотношение надхвърли определена продължителност?

Релевантни разпоредби на правото на Съюза

Директива 1999/70/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 година относно Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (СЕЕР) (ОВ L 175, 1999 г., стр.43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 129) (наричана по-нататък „Директива 1999/70“); по-конкретно клаузи 4 и 5 от Рамковото споразумение, приложено към тази директива.

Член 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2000 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 7) (наричана по-нататък „Директива 2000/78“); по-конкретно член 1 и член 2, параграф 2, буква а) от тази директива.

Релевантни разпоредби на националното право

Decreto legislativo del 6 settembre 2001, n. 368 - Attuazione della direttiva 1999/70/CE relativa all'accordo quadro sul lavoro a tempo determinato concluso dall'UNICE, dal CEER e dal CES (Законодателен декрет № 368 от 6 септември 2001 г. за транспониране на Директива 1999/70/ЕО относно Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (СЕЕР) (наричан по-нататък „Законодателен декрет № 368/01“); по-конкретно член 5, алинея 4-bis, съгласно който: „[...] когато

в резултат на последователни срочни договори за изпълнение на еднотипни задачи трудовото правоотношение между същия работодател и същия работник надхвърли общо тридесет и шест месеца, включително с удължаванията и подновяванията, независимо от периодите на прекъсване между един и друг договор, то се счита за трудово правоотношение за неопределено време по смисъла на алинея 2. [...]“ и член 10, алинея 4-bis, който изключва от приложното поле на същия Законодателен декрет и по-специално на неговия член 5, алинея 4-bis срочните договори, сключени за заместване на преподаватели, предвид необходимостта да се осигури непрекъснатост на училищните услуги.

Decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81 - Disciplina organica dei contratti di lavoro (Законодателен декрет № 81 от 15 юни 2015 г. за установяване на правната уредба на трудовите договори) (наричан по-нататък „Законодателен декрет № 81/15“); по-конкретно член 19 и член 29, алинея 2, които по същество имат идентично съдържание съответно с член 5, алинея 4-bis и с член 10, алинея 4-bis от Законодателен декрет № 368/01.

Decreto legislativo del 30 marzo 2001, n. 165 - Norme generali sull'ordinamento del lavoro alle dipendenze delle amministrazioni pubbliche (Законодателен декрет № 165 от 30 март 2001 г. за въвеждане на общи правила относно организацията на дейността в публичната администрация (наричан по-нататък „Законодателен декрет № 165/01“); по-конкретно член 36, съгласно който публичните администрации по правилно назначават само по трудови договори за неопределено време, но могат да използват гъвкави договорни форми за назначаване на персонал, предвидени в закона за покриване на изцяло временни или извънредни нужди. По смисъла на член 36, алинея 5 „[в]ъв всички случаи нарушаването от страна на публичните администрации на императивните разпоредби относно назначаването или полагането на труд от работници не може да води до възникване на трудови правоотношения за неопределено време с тези публични администрации, като това не засяга отговорността и санкциите, които администрациите могат да понесат. Заинтересованият работник има право на обезщетение за вредите, произтичащи от полагането на труд в нарушение на императивни разпоредби. [...]“.

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 - Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (Законодателен декрет № 297 от 16 април 1994 г. за одобряване на консолидирания текст на действащите в областта на образованието законови разпоредби относно училищата от всички нива и степени) (наричан по-нататък „Законодателен декрет № 297/94“); по-конкретно член 309, озаглавен „Обучение по католическа религия“, съгласно който в публичните училища от всички нива и степени, с изключение на университетите, обучението по католическа религия е регламентирано от Споразумението между Италианската република и Светия престол и допълнителния протокол към него, като се предвижда, че „директорът на

учебното заведение, сключва трудови договори за срок от една година, след съгласуване със съответния епископ“.

C.C.N.L. (Contratto collettivo nazionale di lavoro) Scuola del 27 novembre 2007 (Национален колективен трудов договор в училищния сектор от 27 ноември 2007 г. (НКТД). Съгласни член 40 от НКТД „[п]реподавателите по католическа религия се назначават съгласно разпоредбите на член 309 от Законодателен декрет № 297/94 на трудов договор за срок от една година, който се счита за подновен, когато продължават да са изпълнени условията и изискванията, предвидени в действащите законови разпоредби“.

Legge del 18 luglio 2003, n. 186 - Norme sullo stato giuridico degli insegnanti di religione cattolica degli istituti e delle scuole di ogni ordine e grado (Закон № 186 от 18 юли 2003 г. за установяване на разпоредби относно правния статут на преподавателите по католическа религия в учрежденията и училищата от всички нива и степени) (наричан по-нататък „Закон № 186/03“); по-конкретно член 3, съгласно който кандидатите, които участват в провеждания към момента на настъпване на фактите по главното производство конкурс за назначаване на преподаватели по католическа религия, трябва да притежават удостоверение за годност, издадено от съответния териториално компетентен епископ, а спечелилите конкурса лица се назначават на договор за неопределено време от регионалния директор след съгласуване със съответния епископ. Член 3, алинея 9 изрично предвижда, че оттеглянето на удостоверението за годност от съответния епископ е основание за прекратяване на трудовото правоотношение.

Intesa tra l'autorità scolastica italiana e la Conferenza episcopale italiana per l'insegnamento della religione cattolica nelle scuole pubbliche, firmata il 14 dicembre 1985 (Споразумение между италианския орган по образованието и италианската епископална конференция относно обучението по католическа религия в публичните училища, подписано на 14 декември 1985 г.); по-конкретно член 2, алинея 5, съгласно който „[о]бучението по католическа религия се извършва от преподаватели, които притежават удостоверение за годност, което е издадено и не е оттеглено от съответния епископ, назначени от компетентните училищни органи след съгласуване със съответния епископ съгласно националното законодателство. [...]“.

Кратко представяне на фактите и производството

- 1 Ищците, УТ и др., са преподаватели по католическа религия, назначени от министерството ответник, на срочни трудови договори. По-конкретно трудовите правоотношения между ищците и ответника се основават на трудови договори за срок от една година, които се подновяват автоматично по смисъла на член 40, алинея 5 от НКТД в училищния сектор от 27 ноември 2007 г. Ищците притежават удостоверения за годност от съответния епископ, които не са оттеглени.

- 2 Ищците са назначени въз основа на регионални списъци с класиране по епархии с акт за назначаване на училищния орган по предложение на съответния епископ. Всеки от разглежданите срочни договори има обща продължителност от повече от 36 месеца, а в някои случаи общата продължителност на договора е повече от 20 години.
- 3 На 31 юли 2015 г. ищците предявяват иск пред Tribunale di Napoli (III Sezione Lavoro) (Първоинстанционен съд Неапол; III отделение по трудови спорове) за преобразуване на срочните трудови договори в договори за неопределено време, и при условията на евентуалност, за обезщетение за вреди. В производството встъпва и Federazione GILDA-UNAMS (Сдружение GSM DA-UNAMS) — синдикалната организация, която е подписала НКТД в училищния сектор от 27 ноември 2007 г.
- 4 Министерството ответник твърди, че искът е недопустими и неоснователен.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 5 Директива 1999/70 е транспонирана в италианското законодателство със Законодателен декрет № 368/01, чийто член 5, алинея 4-bis, в редакцията му в сила към момента на настъпване фактите по главното производство, предвижда по-конкретно преобразуването на срочното трудово правоотношение в трудово правоотношение за неопределено време, когато в резултат на последователни срочни договори между същия работодател и същия работник това правоотношение надхвърли общо 36 месеца. Горепосочената разпоредба е възпроизведена в значителна степен в член 19 от приетия впоследствие Законодателен декрет № 81/15.
- 6 Предвиденото в посочените в предходната точка разпоредби, и по-конкретно предвиденото относно преобразуването в договор за неопределено време, обаче не се прилагат по отношение на служителите в публичната администрация. Що се отнася до последните, член 36 от Законодателен декрет № 165/01 предвижда по-конкретно, че публичните администрации могат да използват срочни трудови договори за назначаване на персонал само за покриване на временни или извънредни нужди и всички случаи нарушаването на императивните разпоредби в тази област не може да води до възникване на трудови правоотношения за неопределено време: в този случай работникът има право на обезщетение за вреди. Следователно единствената санкция за публичната администрация е изплащането на обезщетение за понесените от работника вреди.
- 7 Както е предвидено в член 10, алинея 4-bis от същия декрет, въведен със Законодателен декрет № 70 от 13 май 2011 г., и потвърдено в член 29, алинея 2 от Законодателен декрет № 81/15, обаче от приложното поле на Законодателен декрет № 165/01 са изключени срочните договори, сключени за заместване на преподаватели и на административен, технически и помощен персонал в училищния сектор.

- 8 Следователно забраната и санкциите за подновяване на срочни трудови договори, предвидени от националното законодателство, не се отнасят за училищния сектор.
- 9 Що се отнася до преподавателите по католическа религия, като ищците, запитващата юрисдикция посочва, че техните трудови правоотношения са напълно несигурни и лишени от защита. Член 309 от Законодателен декрет № 297/94 всъщност предвижда, че директорът на учебното заведение назначава преподавателите по католическа религия в публичните училища с договори за срок от една година след съгласуване със съответния епископ в съответствие с разпоредбите на Споразумението между Италианската република и Светия престол и на Споразумението между италианския орган по образованието и италианската епископална конференция. Въпросните споразумения предвиждат, че преподавателите по католическа религия трябва да притежават удостоверение за годност, което е издадено и не е оттеглено от съответния епископ, и че се назначават от компетентните училищни органи след съгласуване с последния.
- 10 По отношение преподавателите по католическа религия, назначени въз основа на единствения проведен до момента открит конкурс, запитващата юрисдикция посочва също, че оттеглянето на удостоверението за годност от съответния компетентен епископ е основание за прекратяване на трудовото правоотношение по смисъла на член 3, параграф 9 от Закон № 186/03 относно обучението по католическа религия.
- 11 Запитващата юрисдикция изтъква и противоречието във връзка с тълкуването на клауза 5 от Рамковото споразумение относно срочната работа между съдебната практика, произтичаща от решението на Съда на Европейския съюз по дело Sciotto, C-331/17, и практиката на италианския Конституционен съд, който в решение № 248/18 постановява, че „не може да не се потвърди невъзможността за преобразуване в целия публичен сектор на срочните трудови правоотношения в трудови правоотношения за неопределено време в съответствие с установената европейската и националната съдебна практика“. От това следва, че националният съд не може да постанови възникването на трудови правоотношения за неопределено време в различните сектори на публичната администрация, дори когато липсва превантивна мярка по смисъла на клауза 5 от Рамковото споразумение относно срочната работа.
- 12 Следователно запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно съвместимостта на италианското законодателство за транспониране на Директива 1999/70 с клауза 5 от Рамковото споразумение, приложено към тази директива, както и с член 21 от Хартата и с Директива 2000/78, що се отнася до различното третиране на преподавателите по католическа религия в сравнение с останалите преподаватели.

- 13 С първия преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали различното третиране на преподавателите по католическа религия представлява дискриминация, основана на религия, по смисъла на член 21 от Хартата и на Директива 2000/78, или обстоятелството, че притежаваното от преподавател по католическа религия удостоверение за годност може да бъде оттеглено представлява подходяща обосновка за подобно различно третиране.
- 14 С втория преюдициален въпрос — ако Съдът установи наличието на дискриминация по смисъла на посочените в първия въпрос разпоредби — запитващата юрисдикция иска да се установи с какви способности разполага, за да премахне последиците от подобна дискриминация и дали трябва да постанови възникването на трудово правоотношение за неопределено време с администрацията — ответник, като се има предвид, че всички преподаватели, освен преподавателите по католическа религия, заемат щатни длъжности, т.е. назначават се на постоянна длъжност от администрацията с договор за неопределено време, благодарение на специалния план за набиране на персонал, предвиден в Закон № 107 от 13 юли 2015 г.
- 15 С третия преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали клауза 5 от Рамковото споразумение допуска липсата — в училищния сектор, и по-специално що се отнася до преподавателите по католическа религия — на мерки за предотвратяване на злоупотребата с последователни срочни трудови договори и дали изискването за съгласуване със съответния епископ може да представлява обективна причина по смисъла на клауза 5, точка 1, буква а) от Рамковото споразумение.
- 16 Накрая, с четвъртия преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали, ако Съдът установи нарушение на клауза 5 от Рамковото споразумение, е възможно на основание член 21 от Хартата, на клауза 4 от Рамковото споразумение и на член 1 от Директива 2000/78 да се оставят без приложение вътрешните разпоредби, които не позволяват автоматичното преобразуване на срочен трудов договор в трудов договор за неопределено време когато трудовото правоотношение надхвърли определена продължителност.